მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დასდვის ცხოვართათვის. (იოან. 10—11).

ვპოვე ცხოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იყოს სიხარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15—4).

მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11—28).

№ 6 **1883-1891** 30 მარტი.

გაზეთის ფასი:

«მწყემსი»		«მწყემსი» რუსული გამოცემით	
12 თვით . . .	5 მან.	12 თვით . . .	6 მან.
6 — . . .	3 —	6 — . . .	4 —

ფულისა და წერილების გაგზავნა შეიძლება ამ ადრესით *въ Квирилы, Въ редакцію „Мцкемси“ и „Пастырь“.*

ყველა სტატიები და კორრესპონდენციები, რომელნიც იქმნებიან დასაბეჭდავათ გამოგზავნილნი ვრცლად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელ-მოწერილნი.

სტატია, რომელიც არ დაიბეჭდება, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაუბრუნდეს.

სტატიები მიიღებიან რუსულის ენაზედ დაწერილნიც და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

სასულიერო მახარებელი საექსარხოსოჲსა.

(დასასრული *).

Დიდი ხანი არ არის, რაც რუსეთის ეპარქიებში გავრცელდა ეპარქიალური გამოცემანი. ამ გამოცემათა გამრავლება გამოიწვია ოფიციალურ მიწერ-მოწერის საქმემ სამღვდელოებასთან. ყველამ იცის, რომ წინეთ ყოველი მიწერ-მოწერა სინოდისა და ეპარქიის მღვდელ-მთავრებისა სამღვდელოებასთან ქაღალდზედ იწერებოდა და ბლაღოჩინების საშუალებით ეცხადებოდა სამღვდელოებას. ასეთი მიწერ-მოწერა არა მცირე ხარჯს ითხოვდა კონსისტორიებისა და საეპარქიო კანცელარიებისაგან. შემდეგ ამ ხარჯის შესამცირებლად დაიწყეს «ეპარქიალური ფურცლების» გამოცემა. ხარჯის შემცირების გარდა ამ «ეპარქიალური ფურცლების» საშუალებით ყოველი სამღვდელო და საეკკლესიო მოსამსახურე ადვილად ტყობილობდა სასულიერო მთავრობის ყოველივე განკარგულებას და მასთან ამ ოფიციალურ მიწერ-მოწერის ხარჯი გაიწერა მრევლის ეკკლესიებზე. პირველად ამ ფურცლებში მხოლოდ ოფიციალური განკარგულებანი და უქაზები იბეჭდებოდენ. შემდეგ იწყეს ბეჭდვა ზოგიერთი სტატიებისაც, რომელნიც შეეხებოდენ როგორც სასულიერო წოდებას, ისე საეკკლესიო საგნებს.

---

*) იხ. «მწყემსი» № 5 1891 წ.

მაგრამ ამ ბოლოს დროს უწმიდესმა სინოდმა თავისი უქაზების და განჩინებათა გამოცხადების საქმე სულ სხვა რიგათ დააყენა. სინოდმა დაარსა თავისი საკუთარი ოფიციალური გამოცემა უწმიდესი სინოდთან. ეს გამოცემა არის «საეკლესიო უწყებანი», რომელშიაც დღეს იბეჭდებიან უმაღლესი მანიფესტები და სინოდის უქაზები. სინოდმა ამ გამოცემის გამოწერა დაავალა ყველა ეკლესიებს იმპერიაში. დღეს ეს გამოცემა გამოწერილი აქვს ყოველი ეკლესიის კრებულს, რომელმაც კი რუსული წერა-კითხვა იცის. სავალდებულოც რომ არ იყოს ეს გამოცემა, იმას მაინც ველა გამოიწერს თავის ფულითაც. ჯერეთ გამოცემა არის დიდი და კვირაში ერთხელ გამოდის. ყველა უმაღლესი მანიფესტები, უქაზები სინოდისა და შესანიშნავი განკარგულებანი უმაღლესი მთავრობისა შეგიძლიათ შეიტყოთ თავის დროზედ. ამ გამოცემის არა ოფიციალურ ნაწილში იბეჭდებიან შესანიშნავი სტატიები და შენიშვნები ცხოვრების კითხვების შესახებ. ამას გარდა ამ ჟურნალთან თქვენ მოგდისთ მშვენიერი და საინარგებლო დამატებანი მეურნეობის, ექიმობის და ოჯახობის კითხვების შესახებ. და ყველა ეს ეები ღირს 3 მან. სინოდის გამოცემის ასეთი გაუმჯობესება ეკუთვნის ამ გამოცემათა უფროსი რედაქტორის, ისაკიევის საკრებულო ტაძრის დეკანოზის პეტრე სმირნოვის გამჭრიახობას.

შემდეგ სინოდის გამოცემის დაარსებისა ეპარქიალურ გამოცემათა პროგრამმა უმაღლესის მანიფესტების და სინოდის უქაზების ბეჭდვის შესახებ უნდა შეცვლილიყო, მაგრამ, სამწუხაროდ, დღემდისაც ვერ ვხედავთ მათში სასურველ ცვლილებათა. მრავალი ეპარქიალური გამოცემანი დღესაც ისევ ძველებურად ბეჭდავენ უმაღლეს მანიფესტებს და სინოდის უქაზებს საეკლესიო უწყებიდამ. ეს შეცდომა მოსულია ახლად დაარსებულს ჟურნალს «საქართველოს მახარებელსაც». ამ ჟურნალშიდ ჩვენ ვკითხულობთ საეკლესიო უწყებიდამ გადმობეჭდილს უქაზებს და განჩინებათა. რაღა საჭირო იყო ამათი გადმობეჭდვა, როდესაც ყველა მღვდელს და ეკლესიას უფრო ადრე ჰქონდათ მიღებული და წაკითხული ეს უქაზები?.. ის, რაც დაბეჭდილია და გამოცხადებული საეკლესიო უწყებაში, საჭიროა ღარ არის ხელახლად ბეჭდონ ადგილობრივ გამოცემებში და ამაზედ ფული დახარჯონ ტყუილ უბრალოდ. სულ სხვა იქნება, რომ ეს უქაზები ქართულად იბეჭდებოდენ ჩვენი სამღვდელოებისათვის. ჩვენ იმედიცა გვაქვს, რომ სამღვდელოების სურვილს დაკმაყოფილებს ახლად დაარსებული ჟურნალი.

ახალი ჟურნალის «საქართველოს საეკლესიო-სოის მახარებლის» რედაქციის პირველ სიტყვაში ნათქვამი იყო, ვითომ ჩვენი გამოცემა «მწყემსი» გავრცელებული იყო სამღვდელოებაში და ხალხში, რადგან მასში ოფიციალური განკარგულებანი იბეჭდებოდენ უშეჯესადო. ეს აზრი, ჩვენის ფიქრით, ძალიან შემცდარია. შენიშნულია საზოგადოდ, რომ ოფიციალური განყოფილება ნაკლებად იკითხება სამღვდელოებისა და საზოგიდოებისაგან. ეს ცხადათ არის შენიშნული რუსეთის ეპარქიებშიაც. ვიატკის ეპარქიაში მღვდელ-მთავარმა ბლაღოჩინებს დაავალა, რომ სამღვდელოებამ არ დასტოვოს წაუკითხავი ეპარქიალური გამოცემა და ამისათვის სხვა და სხვა ზომებს ხმარობენ სამღვდელოების წასახალისებლად. ამიტომ, მაინც და მაინც, ძლიერ არ უნდა გაიკვირვონ, როდესაც ეპარქიალურ გამოცემათა ფურცლები გაუჭრელი ნახონ ჩვენს ეკლესიებში და ეს სამწუხარო მოვლენა მარტო ქართველების დაუდევნელობას არ უნდა მიაწეროონ.

რუსეთის ეპარქიებში ზოგიერთი ეპარქიალური გამოცემანი, მართლა, ძლიერ ცუდად გამოდიან. სამღვდელოება იმდურება, რომ თავის დროზედ ჟურნალს ვერ იღებენ და როდესაც მიიღებენ, მათში საინტერესო საკითხავებს ვერ ჰპოულობენ. ეს იმიტომ ხდება, რომ ამ გამოცემათა რედაქტორები გარდაწყვეტილ ჯამაგირებს მაინც აიღებენ, რადგან ხელის მოსაწერ ფულს ყველა ეკლესიებიდგან უკლებლად მიიღებენ. ამიტომ მათთვის სულ ერთია, საინტერესო საკითხავი იქნება გამოცემა თუ არა...

ჩვენი საეკლესიოსოის ახალი გამოცემის საქმეს კი სულ სხვა მ[illegible]ზები და დაბრკოლებანი შეხვდება და დიდი გამჭრიახობა ჰმართებს ამ გამოცემის რედაქტორს, რომ ყველა ამ დაბრკოლებათა დასძლიოს და გამოცემა სახალისო საკითხავად გახადოს საეკლესიოსოის ყველა სამღვდელოებისათვის. აქ რედაქტორს ერთი-ორი შრომა მოელის. თუ მარტო რუსულ ენაზე ჰბეჭდავენ, უმეტესი ნაწილი სამღვდელოებისა დარჩება უცნობი, რადგან მრავალი რუსულად წაკითხვას ვერ შეიძლებენ. მეტი ღონე არ არის, ქართული განყოფილებაც უნდა მოათავსოს

ყოველ № ში. თუ იმდენი ადგილი დაუთმო ქართულ ჟანყოფილებს, რამდენიც პირველ №-ში ჰქონდა დათმობილი, სრულებით საკმარისი იქნება. მაგრამ მთარგმნელები უნდა იყვნენ აღრჩეულნი ქართული ენის და ლიტერატურის მცოდნენი და არა იმისთანა უვიცნი, როგორებიც აღმოჩნდნენ პირველი № ის მთარგმნელნი.

ძლიერ კარგს ინებებს ახალი ჟურნალის რედაქტორი, რომ ქართულად დაწერილს ორიგინალურ სტატიებსაც მიიღებდეს. იმისთანა განკარგულებათა დაბეჭდა მოსამსახურე პირთა გადაყვანა-გადმოყვანის შესახებ, როგორებიც პირველ №-შიდ იყო, ჩვენგან ძლიერ დაშორებულ გუბერნიებში მოსამსახურე პირთა შესახებ, საინტერესო ცნობად არ ჩაითვლება ჩვენი სამღვდელოების და საზოგადოებისათვის. რა საინტერესო ცნობას შეადგენს ჩვენი სამღვდელოებისათვის, ვსთქვათ, ირკუტსკის ეპარქიიდგან ეპისკოპოსის გარდაყვანა პენზის ეპარქიაში? იქნება სთქვის ვინმე, რომ ეს ცნობები მარტო ჩვენი საზოგადოებისათვის კი არა, მთელი რუსეთის საზოგადოებისათვის იბეჭდებაო. ამისთანა ცნობები უნდა გადმობეჭდილი იყვნენ უთუოდ რუსეთის ჟურნალ-გაზეთებიდგან და აქიდგან რომ ჩვენ მეოთხე თავზედ ეს ცნობები რუსეთის მკითხველებს შევატყობინოთ, ეს თვის რა საინტერესო იქნება!?

ძლიერ სასიამოვნო იქნება, რომ ყველა ჩვენი ეპარქიების ოფიციალური განკარგულებანი ამ ჟურნალში იბეჭდებოდენ და ამით, როგორც კანტორას, ისე საეპარქიო კანცელარიებს მიწერ-მოწერის ხარჯი და შრომა შეუმცირდეთ, მაგრამ, სამწუხაროდ, ცოტა ძნელი აღსასრულებელი იქნება, რომ ერთ გამოცემაშიდ იბეჭდებოდეს ხუთი ეპარქიის ოფიციალური განკარგულებანი.

თანამშრომლების მხრით, ჩვენის აზრით, დაბრკოლება არ უნდა შეხვდეს ახალს ჟურნალს, რადგან ამისთანა პირები ბრავალია ჯერ მარტო სემინარიაში, რომ სახეში არ მივიღოთ ექვსი სხვა და სხვა სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელნი, უმღლეს სასწავლებლებში კურს დასრულებულნი და საალიტერატურო ასპარეზისათვის მშვენიერად დამზადებულნი. სრული იმედია, რომ ყველა ეცდება თავის ტალანტი არ დამარხოს მიწაში, მაგრამ რედაქციამ ყურადღება უნდა მიაქციოს ზოგიერთების ნაშრომს და ნაწერს, რომ ხუთჯერ დაბეჭდილი მეექვსეთ ერ დაიბეჭდოს. სამწუხაროდ, ამ ბოლო დროს თავი იჩინა იმისთანა მწერლებმა, რომელნიც სხვის დაწერილს ოსტატურად გადააკეთებენ და თავის ნაშრომად აბეჭდინებენ სხვა და სხვა გამოცემებში. ჩვენ ვიცნობთ ერთი რუსის დეკანოზს, რომელმაც ძლიერ ოსტატურად გადააკეთა პატიეცემული დიმიტრი ბაქრაძის, პლატონ იოსელიანის, მურავიოვის, დუბროვინის, ბროსსეს და სხვა არქეოლოგიური და ისტორიული აღწერილობანი ძველი ტაძრების და ჩვენი ქვეყნის ძველ ნაშთთა გამოკვლევანი და თავის ორიგინალურ ნაშრომად გაჰგზავნა რუსეთის ზოგიერთ ჟურნალ-გაზეთებში, რომლისათვის კარგა ბლომად გონორარიც მიღო და არქეოლოგიის და ისტორიკოსის სახელიც დიდი მოიხვეჭა.

ყველა, რაც ვსთქვით ამ ახალი ჟურნალის გამოცემისა გამო, ჩვენ გვიქმია ამისი თქმა ერთად ერთმა ამ ჟურნალის სიყვარულმა და წარმატების სურვილმა და ჩვენ სრული დარწმუნებული ვართ, რომ რედაქციაც ამ ახლად დაარსებული ჟურნალისა ამავე მნიშვნელობას მისცემს ჩვენს სიტყვებს და არა სხვას. ესაა ჩვენი პირველი და უკანასკნელი სიტყვა ამ ახლად დაარსებული ჟურნალის შესახებ. სხვა მისი შემდეგი წარმატება დამოკიდებულია რედაქციის კამკრიახობაზედ.

სწავლა-განათლების საქმე რაჭის მაზრაში და კუდარწს (ოსებშია) საეკლესიო სამრევლო სკოლის მდგომარეობა.

ამ მეცხრამეტე საუკუნემ უხვად მოჰფინა თვისი განათლების სხივი ყოველ ქვეყანას. როგორც განათლების საუკუნემ მან თავლსაჩინოდ დასვა თვისი ბეჭედი ყოველ მხარეს კაცის ცხოვრებისას. «სწავლა სინათლეა—უსწავლელობა სიბნელეა» გაიძახის ყოველი ადამიანი. დღეს ყველანი თანაუგრძნობენ ნეტარხსენებული პოეტის დ. გურამიშვილის სიტყვებს, რომელიც ამბობს:

«ბშობელთა შვილი უწრთვნელი
ბროდეს მისტეს ლხენასა,
სულთა წარწყმედას და ხორცსა,
მიუთხრიბს მათ შერცხვენასა.
უწრთვნელი ძალდის ჭეოლა სკობს,
უწრთვნელი შვილის ჭეოლასა».

შეუწყვნიათ ღვთისათა რაჯკელებიც შეიქმნენ თავვანის მცემელნი ამა მტნებისა. ამათაც მოაშორა განათლე-

ბის სხივმა. მართალია, განათლების საქმე ჩვენში ჯერ კიდევ ისევ კვირტიდან გამოუსვლელია, მაგრამ, ი

კურთხევასთან მათმა მეუფებამ მადლობაც გიძღვნათ, რომ თქვენ თქვენს შვილებს ბიჭვრის გამოსახსნა, ლოცვების წარმოთქმა და მცირე წერა-კითხვა შესწავლეთ. თქვენ ალბათ იცით, რომ სკოლის საქმეს არ უდასტურებთ და შეძლებისა გვარად არ მოგვეკლებთ ალმზრდას ჩვენს შვილებსო. დღეს რა პასუხს აძლევთ ან ღმერთს და ან მათ მეუფებას, რომ შვილების ალზრდაზე ხელი აგიღიათ და შესულხართ ცოდვაში, თუ ამ კეთილ საქმეს შეტი სიცოცხლე არ ელოდა თქვენში, რისთვის კასწავეთ შრომა, რისთვის ააგეთ სკოლის შენობა?..»

დეკანოზმა გათავა თავის სიტყვა. ოსებმა გაიცინა ბრმალალი დაუწყენარებელი ეტეესი. ვინ ოსურად იძღოდა პასუხს, ვინ ქართულად, ვინ რას ამბობდა და ვინ რასა! ერთის სიტყვით, თვალწინ წარმოუდგა ბაბილონის გოდლის მაშენებელი ხალხის არეულობა.

ბოლოს დეკანოზმა უბრძანა ოსეს ალმოეჩინა თავიანთ წრიდამ ვინმე ქართულ ენაზე მოლაპარაკე და მისი თარჯიმნობით ეთქვათ თავისი კეთილის პასუხი, ამ საქმის შესახებ. ოსებმა წარმოგვიგზავნეს ერთი მოსუტებული ოსი, სახელად გოგია, რომელმაც მოგვცა შემდეგი პასუხი: «ვინ მოგახსენა, ბატონო დეკანოზ, რომ ჩვენ, ოსები სკოლაში შვილები არ გავგზავნეთ, ვინ უთხრა თუ ოსებს, სწავლა არ კინდა? ჭაი ჭაინდა სწავლა ოსებს მარა ვინ გასწავლა! მღვდელი სულ სოფელში წახვალ, მის ბოზბაშიანი აქ არ არის და ვისთან წაიყვანე შვილები, შენი ჭირიმე? თუ იქნება მოწყალება, კარგი უჩიტელი დაუყენებს და სკოლაში იქნება, ჩვენც კინდა, თუ არა ტეუფლათ ბიჭება არ გაცდინებთ შენი ჭირიმე. ავთე»? მიმართა გოგიამ ხალხის ერთობას; ავთე, ერთხმად დაიღრიალეს ოსებმა. (ასე არისო და ასე გახდავთო). ცხადი საქმეა მკითხველო, რომ ამ საქმეში სტეუფან მასწავლებელნი და არა ოსები; მაგრამ მასწავლებელზედაც აი რა ითქმის: მღვდელს, როგორც თითონ ამბობს, მართლაც არა აქვს მოცალება სკოლისათვის. რამდენთ მარადია მისი მოსასენება, ამას დავამტკიცებ ფაქტით. მთელ კუდარის ხეობას შეადგენს 15-დან აქა-იქ დაფანტული სოფლები: ჩასაგელი, ლესოსა, ნადარბაზევი, ნიგრება, ქასაკინა, ზამთარეთი, სინტაბა-თანა, ქვემო ბოყა, ზემო ბოყა, კობაეთა, ამანო, ქასქისტა, თამაგინა, ქაჭნარი და ლეთა. ეს სოფლები არიან დაშორებულნი ერთმანეთზე რამტელიმე კილომეტრ და შეადგენენ რიცხვით 250 კომლზე მეტს; ეკუთვნიან ერთს საპწესოს და ერთს მწყემს. ნუ თუ ამოდენა საპწესოს პატრონს კიდე შეუძლია სხვა ხელობის ტკეცრთა და ნამეტურ სკოლის საქმის მმართველ? რიცა შეეხება ამის თანაშემწეს, ესეც ღარიბი მდგომარეობის შვილია, ცოდვ შვიდიანი და ოჯახში მარტო-ხელი კაცი; რასაკვირველია, ამისთვისაც ეოველად შეუძლებელია უსასყიდლოდ იმსახურაოს სკოლაში წლიდან-წლამდე მოუშორებლად! ეოველად სანატრელია, რომ კუდარის ხეობაში სკოლა არსებობდეს; მაგრამ უსასყიდლოთ მეტათ საძნელია მასწავლებლისათვის აქ სამსახური. ამისთვის, ჩემის აზრით უმჯობესი იქნება აქაურ მღვდელს დაენაშნოს მედავითნეთ იმისთანა ბიჭი, რომელსაც ოთხი კლასი მაინც ჭკონდეს დასრულებული. ჯამაგირი ექნება თორმეტი თუმანი, თორმეტ თუმნამდე სხვა შემოსავალიც და ოც-და-ოთხი თუმნით გვარიანად იცხოვრებს მარტოხელი კაცი და სკოლის საქმეც რიგიანად წავა.

მღვ. მიხეილ გავაშელოვი.

მღვდლის საიდუმლო.

(დასასრული *).

ამ უბედურ გარემოებათა შორის მ. იოანნე ჰხედავდა ღვთის წყალობას, რომელიც ალბად მოეფენინა მასს რაიმე მისი დანაშაულობისათვის.

სამი-სამი დღის შემდეგ მ. იოანნემ გაგზავნა თავის მეუღლე გუბერნიის ქალაქში და გაატანა წერილი მღვდელ-მთავართან. ამ წერილში მ. იოანნე სწერდა მღვდელ-მთავარს, რომ მას არ შეუბღალავს მღვდელობა, რომელიც მისგან მიიღო, იმ ბოროტებით, რომელიც მას დღეს ბრალდება—მას შეეძლო დაესახელებია ივანოვის მკელელი, მაგრამ არ შეუძლია მისი დასახელება, რადგან ეს დამნაშობა შეიტყო თვით დამნაშავისაგან და კიდეც ის არის ყველაზე უმთავრესი, რომ ეოველივე ეს შეეიტყვალსარების დროსო.

მამა იოანნემ ეს წერილი გაატანა თავის მეუღლეს და მასთან დაავალა, რომ ყოველად სამღვდელოსათვის შეებრალებია თავის მცირე-წლოვანი შვილები. ამის შემდეგ მ. იოანნე დაიმედებული იყო, რომ მღვდელ-მთავარი აღმოუჩენდა მას რაიმე შემწეობას, რომ თავი დაეფარა დასჯისა და კატორგისაგან.

---

*) იხ. «მწყემსი» № 5, 1891 წ.

მაგრამ ასეთი საშუალება არ მოიპოვებოდა, და მღვდელ-მთავარმა მხოლოდ ლოცვა კურთხევა გაუგზავნა მ. იოანნეს, და ურჩია სხვისი ცოდვისათვის სასჯელის მიღება მსგავსად ქრისტეს წამებისა.

ყოველივე ამის შემდეგ ადვილი გასაგებია, თუ რატომ არასოდეს პასუხს აძლევდა სამსაჯულოს მამა იოანნე თავის გასამართლებლად. ბოლოს მ. იოანნე გაასამართლეს და გაჰგზავნეს კატორგაში, თუმცა მას ამ დასჯის ღირსი არა ჩაუდენია რა.

თუმცა მ. იოანნე კატორგაში იყო, მაგრამ მისი სახლობა რიგიანად სცხოვრებდა, უხილავი ქველმოქმედნი უხვად უგზავნიდენ ფულებს მ. იოანნეს მეუღლეს და შვილებს. მ. იოანნეს ოჯახობა ფოსტით იღებდა ხოლმე კაი ძალ ფულებს უცნობ პირთაგან, რომელნიც აგზავნიდენ ფულებს ხან ოჯახის სარჩოდ და ხან „მრავალ წამებულის და ქველ-მოქმედის მ. იოანნეს“ შვილების გამოსაზრდელად.

ამ უცნობ პირთა შეწირულებანი ყველაზე უფრო თვალსაჩინოდ უმტკიცებდენ მ. იოანნეს შვილებს მათი მამის სიმართლეს და მას, რომ იგი უბრალოდ იყო დასჯილი. ცხადი იყო, რომ ალბად ვინმემ იცოდა მ. იოანნეს სიმართლე და მისი წვალების სამაგიეროდ ჰსურდა დაესაჩუქრებია მისი შვილები. ეს ამტკიცებდა მ. იოანნეს სიტყვებს, რომელთაც დედა მუდამ უმეორებდა ხოლმე თავის შვილებს: „უთხარი ჩემს შვილებს, როცა ისინი გაიზრდებიან, რომ მათ მამას არა თუ მკვლელობით, არამედ უკანონო შეძენითაც კი არ შეუბღალავს თავის ხელები“.

ბოლოს ერთ უმაღლესს სამსაჯულოში მემამულე თეოდოროვმა შეიტანა განცხადება შემდეგი შინაარსისა:

„მრავალი წლის განმავლობაში მე ვმალავ ჩემს სულში საოცარს საიდუმლოს. ეს ისეთი სიმძიმეა, რომელიც არა თუ არ იკლებს, არამედ უფრო და უფრო ძლიერდება. იქამდის მიაღწია საქმემ, რომ მე სრულიად დავუძლურდი, და დღეიდგან მე აღარ შემიძლია დავფარო იგი, რისიც გამხელა უწინ მეშინოდა. მე ვარ მკვლელი ივანოვისა... ეს კიდევ ცოტაა,—მე ვარ დამნაშავე, რომ ასე უდანაშაულოდ ისჯება მ. იოანნე, რომელიც ჩემი დამნაშაობისათვის დასჯილ იქმნა და კატორგაში იმყოფება. პირველად მე ვიყავი ნაცნობი და მეგობარი მემამულის ივანოვისა. მაგრამ შემდეგში ჩვენში ჩამოვარდა უთანხმოება, რომელმაც მომეტებულად გააბრაზა ჩემი მოუთმენლობა და თავ-მოყვარეობა. ამის შემდეგ მე ვუცქეროდი ივანოვს, როგორც ჩემს მოსისხლე მტერს. ერთხელ მას ძალიან ვაწყენინე, თუმცა მას ამის მიზეზი არ მოუცია ჩემთვის. რომ მე დავესაჯე, ივანოვმა დამიწყო საჩივარი სამზღვრებზე. მე მითხრეს, რომ ამ საჩივრებში მე წავაგებდი ყოველივე ჩემს ქონებას. უწინ მე ვცხოვრობდი სოფელში, მაგრამ მერე ქალაქში გადმოვესახლე, რომ ივანოვს შევრიგებოდი და საჩივრებისათვის თავი დაენებებია. ქალაქში მოსვლისთანავე მე მივედი ივანოვთან შესარიგებლად, მაგრამ ძალიან გულმოსული კი ველაპარაკებოდი, თუმცა ის ჩემზე უხნესი იყო; მე ვამხილებდი მას; ნაცვლად თხოვნისა, ძალდატანება დავუწყე; ნაცვლად წინანდელი შეურაცხჰყოფისა, მე ხელახლად ვაწყენინე მას. ჩემმა სიტყვებმა მეტად გაახელა ივანოვი და ის დამემუქრა საქმის საწარმოებლის გადახდევინებას. ეს მე ძალიან მეწყინა. ჩემს წინ სტოლზე იდვა მჭრელი, როგორც სამართებელი, ბაღის დანა. მე სწრაფად წავავლე მას ხელი და მივარდი ივანოვს, და სანამ ის სიტყვას იტყოდა, მანომამდის გამოვსჭერი ყელი. ამის შემდეგ მე გამოვარდი ოთახიდამ, დანა ხელში გამომყვა, წამოვისხი ქურქი, და უცებ გამოვედი ქუჩაზე. ცივმა ნიავმა ცოტა გამაგრილა და გონებაზე მოვედი. მე მივიხედ-მოვიხედე, ქუჩაზე ბნელოდა და კაცის ფეხის ხმაურობაც არ იყო. არავის არ დავუნახავარ, როცა ივანოვის სახლიდგან გამოვედი. მაგრამ ნუ თუ არავის დავუნახავარ, როცა მე ივანოვის სახლში შევედი? მე გამახსენდა, რომ ივანოვის ეზოში შესვლის დროს მე შემხვდა მღვდელი, რომელიც კარგად მიცნობდა.

—„მას შეუძლია გამცეს“, ვიფიქრე მე. ამ წარმოდგენის დროს ჩემი გული აშფოთდა, და ძალიან შემეშინდა. მკვლელობისათვის დასჯამ, ყოველივე ღირსების ჩამორთმევამ, კატორგაში გაგზავნამ, ცოლის და შვილების მოცილების წარმოდგენამ, ისე გამამწარა, რომ ცივმა ოფლმა დამასხა. რაიმე გზით უნდა მოვახერხო, რომ მღვდელმა არ გამცეს, საჭიროა, დავარწმუნო იგი, და თუ ნებით არა, ძალით მაინც. როცა ამას ვფიქრობდი, მე ვგრძნობდი, რომ ხელში იგივე დანა მეკავა. მე მზად ვიყავი ჩამედინა მეორე დამნაშაობა, ოღონდ პირველი რაიმე გზით დამეფარა. მე მაშინვე გავეშურე მღვდლის სახლისაკენ, რადგან ვგრძნობდი, რომ მღვდელთან მოლაპარაკება საჭირო იყო. მე მაშინვ-

და დასჯა, და ამიტომ მივეჩქარებოდი, რომ მეთხოვნა მღვდლისათვის, დამერწმუნები, იგი და, თუ საჭირო იქმნებოდა, ძალა დამეტანებია კიდეც, რომ მას არ გაეცი მე. შევედი თუ არა მღვდლის სახლის წინა ოთახში, მე მოვიხადე ქურქი და შევედი ზალაში, რომელიც განათებული იყო. მხოლოდ აქ დავათვალიერე ჩემი თავი. ვნახე, რომ ხელში მეკავა იგივე დანა, და ხელები მთლად გასისხლიანებული მქონდა. ეს რა საჭიროა? ვიფიქრე მე. გამოვბრუნდი ხელ-ახლავ შესავალ ოთახში; ხელები შევიწმინდე რაღაზედაც, რომელიც ეკიდა დასაკიდებელზე, ხოლო დანა ჩავდევი რაღაცას ჯიბეში, ეკონებ ჩემს ქურქში. ამის შემდეგ ისევ შევედი ზალაში. ჩემთან გამოვიდა მღვდელი, რომელსაც გაუტყდი ჩემს დამნაშაობას. ამ დროს მე შენანება ფიქრადაც არა მქონდა. ჩემში ნაცვლად სინანულისა იყო გაბრაზებულება. მაგრამ მამა იოანნემ დამამშვიდა და ლოცვების კითხვა დამიწყო. მე გაფანტულად ვისმენდი და მოუთმენლად მოველოდი გათავებას. მე სულ იმაზე ვფიქრობდი, გამამხელდა მღვდელი თუ არა. დაბოლოს მამა იოანნემ მიმიყვანა მე ხატების წინაშე და ნება მომცა ლაპარაკისა. მე პირველად მოვსთხოვე მას პასუხი იმ კითხვის შესახებ, რომელიც მე მაწუხებდა, რომ იგი დაფარავს მას, რაც მე ჩავიდინე, თუ გაამჟღავნებს. მან მომიგო, რომ იგი დაფარავს, რადგან მე ველაპარაკები მას როგორც სულიერ მამას და ქრისტეს მოსამსახურეს, და ეს ჩვეულებრივი საუბარი კი არ არის, არამედ საიდუმლო აღსარებაა. მაშინ მე მოუყევი მღვდელს ჩემი დამნაშაობა. მღვდელმა შემდეგი სიტყვებით გამომისტუმრა მე: «შენ გაიგებ, რომ ღვთის სასჯელი უმძიმესია კაცთა სასჯელზე». დიახ! მე ეხლა კარგათ შევიგნე ეს. იმავე საღამოზე მე ქალაქიდამ სოფელში წაველი. იქ გავატარე რამდენიმე თვე მუდამ შიშში; ვფიქრობდი რომ სამსაჯულო მომაგნებს და სასჯელი არ ამცილდება-თქო. და ბოლოს მე გავიგე, რომ ივანოვის მოკვლისათვის დასაჯეს მღვდელი იმ საბუთების ძალით, რომელთა განმარტება ადვილად შეეძლო მღვდელს, რომ ის ასე მაღლა არ მდგარიყო სულით და მტკიცედ არ აღესრულებია ის აღთქმა, რომ ამ დამნაშაობას ის არავის გაუმხელდა. როცა ეს შევიტყე, მე უნდა დავმშვიდებულიყავი: კაცის სასჯელი ამცილდა. მაგრამ მე მაინც ვერ მოვისვენე. რადგან მალე მოველოდი ღვთისაგან განსჯას. ყველაზე უპირველეს მე დამიწყო მხილება ჩემმა სინდისმა.—«შენ გაქვს ღირსება, თავისუფლება და კეთილი ცხოვრება»,—მეუბნებოდა მე ჩემი სინიდისი,— მაგრამ ყოველივე ეს ეკუთვნის სხვას. შენ ხარ ქურდი, რომელმაც მოიტაცე სხვისი ბედნიერება და სხვისი პატიოსნება. შენ შეიმოსე სხვისი სამოსლით, ხოლო სხვას კი ჩააცვი შენდამი კუთვნილი პატიმრის ხალათი». ასეთმა ფიქრებმა მეტად შემაწუხა მე. მე ველარ დავუმალე ჩემი დამნაშაობა ჩემს ცოლს და გაუმჟღავნე მას ის საიდუმლო, რომელიც მე მაწუხებდა. მან ხელები მიიფარა პირის სახეზე და მერე მწარედ იწყო ტირილი.—«მე,—სთქვა მან,—«ვფიქრობდი, რომ შენ პატიოსანი იყავი» ცოტა ხნის შემდეგ ცოლი ჭლექით მომიკვდა. თავის უკანასკნელ წამამდის ის მიყურებდა მე სიყვარულითაც და მასთან ზიზღითაც. ასე უცქერის კაცი თავის საყვარელი ნაცნობის უსულო სხეულს, რომელსაც სუნი უდის. შვილები ზოგი მომიკვდა და იმათაც, რომლებიც ცოცხლები დარჩენ, არ უყვარდი; მე ისინი რაღაცა მერიდებოდენ.

ყმაწვილებს მოფერება უნდოდა, მაგრამ მე მუდამ მოწყენილი ვიყავი და მასთან გულცივი. ბოლოს სულ განკმარტოვდი, მაგრამ მე ვგრძნობდი, რომ ეს სიმარტოვე იყო დასაწყისი და არა დასასრული, იყო არა დასჯა, არამედ მომზადება დასჯისათვის, რომელიც მე მომელოდა ღვთისგან; ამ განსჯის დროს მხოლოდ მე უნდა მივსცე პასუხი ჩემი დამნაშაობის შესახებ და საოცრად დავისაჯო. წმ. სარწმუნოება ყოველ ცოდვილს აიმედებს, რომ მას მიეტევება ცოდვები და ცხონდება. მაგრამ ცოდვების მიტევება და შეწყალება მოხდება მონანების შემდეგ. მაგრამ მე არ შემიძლია მოვინანო ჩემი დამნაშაობა ღვთის წინაშე, ვიდრემდის მე ესარგებლობ ჩემი დამნაშაობის ნაყოფით. ივანოვის სიკვდილმა მე უზრუნ-

ველ მყო, ხოლო უდანაშაულო მღვდელს ჩამოართვა ღირსება და კატორგაში გააგზავნა. ვიდრემდის ეს ყოველივე ასე იქნება, მანობამდე მე არ შემიძლია ესთხოვო ღმერთს მოტევება. რომ ვსცხონდე, მსგავსად ავაზაკისა, მე უნდა მოვაკლდე იმ თავისუფლებას, რომელიც ხვას მოვსტაცე, უნდა დაუბრუნო პატრონს მისგან მოპარული ღირსება. და ამ-ტომ მე უცხადებ სამსაჯულოს ჩემს დამნაშაობას. ეთხოვ, რომ მე დამსაჯონ და მღვდელი გაანთავისუფლონ კატორგიდგან.

ამ განცხადებისა გამო მიეიწყებულს საქმეს ივანოვის მკელელობის შესახებ ხელახლად მიჰყვეს ხელი გამოსაძიებლად. მღვდელი გაამართლეს, მიანიჭეს მას თავისუფლება, ღირსება და ხარისხი. თეოდოროვი კი, რომელმაც თავად გაამხილა თავის დამნაშაობა, მღვდლის მაგიერ უნდა დასჯილიყო და გაეგზავნათ კატორგაში.

მაგრამ პოლიციის ბოქაულმა, რომელიც გაგზავნილ იქმნა თეოდოროვის დასაჭერად, ისეთ მდგომარეობაში ნახა იგი, რომ მისი წაყვანა არ შეიძლებოდა, რამდენიმე საათის წინ მას დასცემოდა დამლა, მარჯვენა ხელს და ფეხს ეეღარ ხვარობდა. ენა ჩავარდნოდა, მაგრამ გრძნობა დამეხსიერება კი ჰქონდა.

როცა ავად-მყოფმა თეოდოროვმა მოისმინა თავის დასჯა, მარცხენა ხელით გამოისახა პირჯვარი და რაღაც სიხარულით შეხედა ხატს.

რამდენიმე დღის შემდეგ თეოდოროვი გარდაიცვალა.

მ. იოანნემ დაბრუნების შემდეგ ინახულა თეოდოროვის სასაფლაო. მღვდელმა გაიგო, რომ თეოდოროვი იყო ის, რომელიც უხვად უგზავნიდა მის ოჯახს ფულებს.

ყოველივე ამისათვის მ. იოანნე მუდამ ევედრებოდა ღმერთს, რათა მას მიეტევებია თეოდოროვისათვის მისი ცოდვები.

ახალ მოძღვარს.

წმიდა წმიდათა მოვალეობა
ღვთისგან შენზედა მონიჭებული,
დიდია მენდვე, მე დამიჯერე,
შენ დაარწმუნე მაგ შენი გული.

წმიდა გრძნობებით და სალმრთო ჰანგით
განა ხარ მტკიცედ მომზადებული?
მაშ, იპყარ ხელთა ღვთისა სიტყვები
და მოამზადე სახლი ქებული,

რომ შეაფარო შიგ შენი სამწყსო.
შეერთებული თანაგრძნობითა...
არ იყოს მათში შური-მტერობა,
არ სარგებლობდეს ძმა ძმის მტრობითა.

ღვთისა ხატება, კაცთა მსგავსება
მათი არ იყოს ეშმაკთა სახედ,
მარად დიდებას ღმერთს შესწირვიდნენ,
ძმათ მოყვარებას აქცევდნენ საქმედ.

ვინც არ გისმინოს ეს წმიდა მცნება
შერისხე, სტუქსე, დღენი აზარე,
ძმათა ერთობა არ შეარყიოს,
მშვიდობა გექონდეს სახლში და გარე.

იცი ამისთვის შენ რა მოგელის?
ტანჯვა, წვალება, მრავალი ჭირი,
მაგრამ გაუძელ, გამაგრდი ვით კლდე,
შეურყეველი შეიქმენ გმირი...

თუ რომ იხილო, რომ შორდებოდეს
წრეს პირმეტყველი შენი ცხოვარი,
მისი ხსნისათვის თავი შესწირე,
ამას ვალად გდებს შენ მაცხოვარი.

რაუდენ საჯაოხელი.

ხ ა რ ე ბ ა.

მარიამს შობა ქრისტესი
ძალთა მთავარმა ახარა;
ქალწული შეკრთა, განცვიფრდა,
ძირს მორცხვად თავი დახარა.
მერმე უთხრა ანგელოსმან:
უფალმა გამომგზავნაო,
და ზეთის ხილის ყვავილი
მიართვა, მიუტანაო.
გიხაროდენ დედოფალო!
დედა იქმნები ქრისტესი,
რომლის წყალობით მტკიცდება
სჯული, კანონი და წესი.
იშობის შენგან მეუფე
და მაცხოვარი სოფლისა
გიხაროდენ, გიხაროდენ,
დედა იქმნები უფლისა.
ანგელოსი პასუხს ელის,
ქალწული არ სძრავს ენასა,
და ჰფიქრობს: როგორ დარწმუნდეს
ამა ამბისა სმენასა.
ერწმუნოს? შიშობს, ევასებრ
არ ჩავარდეს რამ ცთომასა
და არ რწმენითაც მასვე გრძნობს,
რომ განარისხებს ზენასა.
ბოლოს უთხრა: ვითარ იქმნეს
უმამაკაცოდ შობაო,
მე ქალწული ვარ იმ დღიდგან,
როცა მშობელმა მშობაო.
ანგელოსმან მოწიწებით
ააშვირა თითი მაღლა,
ანიშნა ზეცის განგება
და ნაზათ ხმას აუმაღლა:
დედოფალო! სული წმიდა
გარდამოვა შენ ზედაო...
ამისთვისცა ყრმა, შობილი,
იწოდება ღვთის ძედაო...
ესე სთქვა და ანგელოსი
მოშორდა და მსწრაფლ წარვიდა
და ქალწულსა ამის შემდეგ
ძალი მაღლისა ჰფარვიდა.

რაჟდენ საჯაიხელი.

საისტორიო მასალა.

გუჯრები

(გაგრძელება *).

შიო.

1804 წ. ასურთა ათ ორთა მამათა შორის მზეებრ საჩინოო, საკვირველო საკვირველებათაო, მრავალთა მოქმედო, ზენათა საქართველოთა განმანათლებელო, და ქვეშე ღვივმით ვარსკლავთა უბრწყინვალესო მნათობო, ღირსო შიო, მამათა მამაო ვყავ ესე განზრახვად შენდა სახელითა შენითა უდაბნოსა შინა შეკრებულთა წმინდათა მამათა და ძმათათვის მე მონამან და მსასოებელმან შენმან ბუქყიაშვილმან იოანემ, და მეუღლემან ჩემმან დავით გაბაშვილის ასულმან ნინომ შემოგწირეთ ათი თუმანი თეთრი. რათა წლითი წლად სარგებლობდეს თუმანი თვეში ორ შაურად, ვინაიდგან უმეტეს განვახშება არა ჯერ იყო ათის თუმნისა მის სარგებელი იქნების ხუთი აბაზიცა ოთხად განიყოს, რომლისა მეოთხედი იქმნების ხუთი შაური ხუთშაბათსა დღეს ვინც მწირველი იყოს, რომელიც არს ზემო ეკკლესია დიდი მღვთის მშობლის მიცვალებისა იქ იწირვიდეს და იმას მიერთმეოდეს ერთი შაური სანთლის საკმლის ფასად და ერთი აბაზი საწირავად და ცოდვათა ჩვენთა შესანდობელად და სოფელსა ამასა შინა კეთილად წასამართებელად, მეუღლისა და შვილთა ჩემთა კეთილად დასაცველად სწირვიდეს მას ხუთშაბათს მწირველი და ეგრეთვე მეორესა, მესამესა და მეოთხესა ვინიაკესა. ხოლო თეთრი იგი ათი თუმანი ნურცა წარეგების სხვად რაღმე რათა არა განწყდეს წირვაცა ჩემთვის თეთრი ესე მიმირთმევიეს მონასტრის შინისა წინამძღვრისა და მართებელისა ყოვლად ღირსისა მამისა არქიმანდრიტისა ძ მუნმყოფთა მღვდელ მონაზონთათვის, რათა მისცენ ვექილსა ერთსა და თთვე და თთვე [1]) მიიღებდნენ სარგებელსა და ვედრებასა მას ჩემსა აღასრულებდნენ უკეთუ რომელმანმე ვერაგობამა კერძო ან მუნით ანუ ჩემ კერძო მოშალოს შეწირულება ესე და წირვა ჩემ.

*) იხ. «მწყემსი»-ს № 4.

1) ეს გუჯარი დ. ფურცელაძისა არის დაბეჭდ[illegible] და
გუჯარში სწერია «თვე».

თვის იგიმცა შეიშლების სახისა თვისისაგან და ნობოხოდონოსორის და თერდატის მსგავსად დაისჯების [2]). ხოლო დამამტკიცებელნი ამისნი კურთხეულ იყავ მადლითა შენითა დაიწერა ხელითა მდივნის მაღალაძის იოსებისათა, თუ ვინიცის ჟამთა ვითარებისაგან, რომელიც შეწირულების სიგელი დამიდვია და წმინდის შიო მღვიმის მონასტრისათვის სიგელი მიმირთმევია თუ ის დაიკარგოს ჟამთა ცვლილებისაგან ამ წერილმა უნდა იპოვნოს და ჩვეულებისაებრ წირვა და ლოცვა უნდა განაახლონ იანვრის ია წელსა ჩუბ ქორონიკონს უჟბ

ბეჭედი. მოურავი იოანე.

ნეკრესისა.

ქრისტე აღსდგა.

ტოსითეოსს.

1785 წ. ჰათს მაღალს ყოვლად სამღუდელოებას ნეკრესელს ჩემს მოწყალეს მამას უფალს და მეუფეს.

ტროფილე წინამძღვარი დიდის სასოებით და მდაბლად თაყვანის-ცემით ჩემს მწყალობელს წმიდას მარჯვენეს ვემთხვევი და მათს უვნებელს მშვიდობით და სიმრთელით გებას ვითხოვ ღვთისაგან წიგნი მოგეწერათ და ბარტყულა გებოძათ რომლისაცა მეტანიით მადლობა მიირთუი ჩემგან მეუფეო წმიდაო და რომელიც საყვედურები მოგეწერათ ისინი თვითეულ აღმომკითხუწელთა გულის ხმა ვჰყავთ რომლისა პასუხნი ესრეთ მოგხსენდესთ: ყოვლად სამღუდელო მეუფეო მე მწიგნობართ უხუცესობით არას დროს არავისთვის მიმიწერია წიგნი და არცა ვარ მწიგნობარწინამძღუარს ვიწერები და ვარცა მადლითა თქვენითა. ფაშაანისა რომ მოგეწერათ იმის პასუხი მცხეთელებმა ასე მოგახსენესთ: თუ სვეტს ცხოველს მძლავრობით და უსამართლობით სხვანი არართმევდენ მამულს და ყმას სვეტი ცხოველი არავის რას ართმევსო დია დიდის ხნით განწესება არის კახეთისა და მეფეთაგან ძუელადვე გუჯარებით დამტკიცებული რომ რომელიც სოფელი საკუთარი ყმა და მამული არის კახეთში სვეტის ცხოვლისა სამწყსოც სვეტის ცხოვლისა არის ასე რომ სხვა ეპისკოპოსი ვერ შეეცილება ფაშაანი მიწა და წყალი და იქ მსახლობელნი კაცნი საკუთარნი ყმანი არიან სვეტის ცხოვლისა თუ არა ეს გვიბრძანეთო თუ საკუთარნი არიან მაშ სამწყსოც სვეტის ცხოვლისა არის: თუ ამას ბრძანებთ, ალაზანს გაღმა რადგან არის ნეკრესლის სამწყსოაო. ვერის ხევი სადღა არის, ვგონებთ რომ ალაზანს გაღმაა, უფრო ფაშაანს ზეით არის, და შილდის მახლობელიც არის, და საკუთარნი ყმანი და სამწყსონი არიან სვეტის ცხოვლისა მართალია რომელნიც საზიარონი არიან მეფისა და კათოლიკოზისა, ვითა საგარეჯო, ხოდაშენი, კალაური, გურჯაანი ესენი საზიარონი არიან და ძმისთვის სხვისი სამწყსონი არიან, ესე იგი ნინო წმიდელისა და რომელნიც საკუთარნი ყმანი არიან სვეტის ცხოვლისანი სამწყსონიც სვეტის ცხოვლისანი არიან ესე იგი იმითი ახაშენი ვეძის ხევი და ეს ფაშაანი ამასაც მოგახსენებენ ჩვენ ბატონმა ნეკრესელმა დაგვინიშნოს და ხელი დაგვიდუას რომ ჯიმითი და ახაშენი და ვეძის ხევი რომ საკუთარნი ყმანი არიან სვეტის ცხოვლისა. ვისი სამწყსონი არიან ან ამათი ეპისკოპოზი ვინ არის. არხიმანდრიტმა სტეფანემ თქვენს ყოვლად სამღუდელოებას მდაბლად თაყვანის ცემა და ხელს მთხვევნა მოგახსენა მოკითხვის მადლობა მოგახსენა და ქრისტეს აღდგომის დღესასწაული მოგილოცათ დია შეუძლოთ იყო წიგნის პასუხი კი ვერ მოგწერათ ეს მეოთხე თვეა რომ სულ ავად და შეუძლოდ იმყოფება.

თუ ესენი საკუთარნი ყმანი და სამწყსონი არიან სვეტის ცხოვლისა მაშ ფაშაანიც რადგან საკუთარი ყმა და მამულია სვეტის ცხოვლისა სამწყსოც სვეტის ცხოვლისა არისო. აქ ჩამოსვლა გიბრძანებიათ ჩამობრძანდით იმისი უწმიდესობაც აქ ბრძანდება, და ჩვენც აქ გახლავართ გეპრიანებათ გუჯრით გველაპარაკეთ გუჯარი გექმნებათ, გეპრიანებათ სიტყვით ორისავ ყაბული გვაქვსო:

იორდანეს შვილის ქვრივისა დედაკაცისა ასე მოიხსენეთ ჩემგან წინაშე ღვთისა სწორე და ჭეშმარიტი.

იმის სიმაღლეს ციციშვილი მანუჩარ და ამერეჯიბის შვილი გამოუგზავნა იმის უწმიდესობასთან და დედაკაციც თან გამოეტანებინა და ებრძანა. მე

---

[2]) შეადარე «ქართლის ცხოვრების» მოთხრობა მე საუკუნისა.

ვიცი ნეკრესელი ამას მწამობს რომ მითომ მე ამ დედაკაცს უდგელ. რომელიც განაჩენი აქუს მდივან-ბეგებისაგან მიცემული და ჩემგან დამტკიცებული. მე ის წიგნი ამოღიაო. ეპისკოპოსნი შეჰყარეთ და მდივან ბეგებიც თან დაისწარით და როგორც თქვენ უსჯით წინაშე ღვთისა, და სამართალს უზამთ მეც იმ სამართლის თანახმა ვიქმნებიო. იმ ორთავ კაცთ შეჰყარეს ეპისკოპოზნი და მდივან ბეგებიც მოიყუანეს და ი. დედაკაციც წარმოაყენეს და ალაპარაკეს. თითონ მდივან ბეგებმა წიგნები დაუ ინჯეს და სასმენელად ყოველთა წარიკითხეს და ასე ბრძანეს რომ ამ წიგნების მოშლა და დარღუევა არა თუ ჩვენგან, ქვეყანაზედ შემოდგეს კაცისაგანაც არ შეიძლებაო. თქვენმა მადლმა რომ განაჩენის პირიც თითონ მდივან ბეგებმა გამიკეთეს და დამაწერინეს:

„ქვენის ყოველად სამღუდელოებისაგან მე ამას ვითხოვ რომ თქვენის მამობრივის მოწყალებისა და სიყვარულისაგან დაეგდებელი ვიყო, და თქვენის შეიდობის ამბავ მიბძანებდეთ. აპრილის 29 წელსა ჩლჯე 1785 მეუფეო წმიდაო თქვენის ყოველად სამღუდელოებისაგან რა საკადრისი იყო ასე უწყალოდ მხილება შერისხვა და განკითხვა დიკასტირიასა და დიკასტირის მსაჯულებისა ასე უსამართლოდ და დაუნაშავებლად ჯერ სწორეს შეეიტყობდი და თუ ბრალეულად აღმოჩნდებოდნენ ან მიზეზნი შეიქმნებოდნენ რისამე, მაშინ რაც მხილება და ყვედრება და განკიცხვა გებრძანათ ყოვლისავე თანა მდებ იქმნებოდენ, და თუ არა და რა მართებული იყო ასე მხილება და შერისხვა.

ძ. ფაშაანისა რომ კათოლიკოზისა თქვენი მონა წინაშეძღუარი ყმაც არისო და სამწყსოცაო. [1])

ბეჭედი («ტრიფოდე»)

ესეც მოგახსენესთ მცხეთელებმა, მოიკითხეთო შიგნით და გარეთ კახეთში, გალმა და გამოღმა მჭარში ერწოსა საგურამოსა და სხუაგანა. თუ სადაც საკუთარი სოფელი არის კათოლიკოსისა, სამწყსოც კათოლიკოსისა არ იყოს, თითონ ერ,ოელნი დღეს ახეტას სახლობენ საკუთარნი კათოლიკოზის ყმანი და სამწყსონიც კათოლიკოსისანი არიან ეგ ფაშაანი ჩვენ ხომ არ შეგვიწერაეს. დია დიდის ხნით ძველათგანვე სახასოთ დადებული და შეწირული მამულია მეფე თანც და გუჯარებით დამტკიცებული, თუმც მემკვიდრენი ამოსწყდნენ და გაფუჭდნენ. მაგრა ხიზანი მიგვიყვანია სვეტის ცხოვლის მკვთარი ყმები დაგვისახლებია და სამწყსოც სვეტის ცხოვლისა არის მანამ აქ ჩამობრძანდებოდეთ, ჩვენგან ასე მოიხსენეთ.

ნეკრესისა.

1788 წ. საქართველოს პატრიახი მეფის ირაკლი მეორის ძე ანტონი ბოგიწერ ყოველად სამღვდელოვ ნეკრესელ ეპისკოპოსო დოსითეოს: მე დიდად მიკვირს შენის მეცნიერებისაგან, რომ საქართველოს მამათ მთავარს სამწყსოს შემოსცილებიხარ, და ჩვენის ყმისა და სამწყსოს ვეძის ხეველის ასაბა შვილის დიაკონის დავითის თავის მღვდელად ხელი დაგისხამს, როკორ მოგსვლია, რა მიზეზია, ან ვისის ბრძანებით გიქნია უნდა მომწერო დაქვრიებული იყო, და მწყემსი აღარ უჯდა, იმისის უწმინდესობისაგან განწესებული და იმის სიმაღლისაგან დამტკიცებული დიკასტირია ხომ იყო, და ესენი განაგებდენ სამღვდელოსა და სულიერს საქმეებსა, რატომ ამათ არ დაეკითხე, და ამათის წიგნით არ აკურთხე, და თუ ამ ჩემს კათოლიკოსობაში იყო, ჩემს უკითხავად როგორ გაჰბედე ჩემის სამწყსოს მიტაცება, ორგზითვე დიდი უკადრისი საქმე გიქნია, და ეინაღმდგომი წმიდათ მამათ კანონისთ თუ შენი სამწყსო იყო, ნეტარა ხსენებულმა ბიძა ჩვენმა იმის უწმიდესობამ დიაკონად ხელი რათ დაასხა, და თუ შენი სამწყსო არ იყო, ვინა ხარ, ან რა კადნიერება გაქვს შენ ჩემს სამწყსოზედ, რომ ჩემს კათოლიკოსობაში სამწყსოს შემომეცილე, და ჩემს დიაკონს ჩემს უკითხავად მღვდელად ხელი დაასხი: მე ასეთს ქვეყანაში ვარ ნამყოფი, რომ იქ შენისთანაებისაგან ამგვარს კადნიერებას ვერ ეწყობიან, და ვერც დასთმობენ. და ვერც მე დაესთმობ ვერც შენგან, და ვერც სხვათაგან. და არც ჩემს დროში ა ისთანას ურიგობას ვისმე ვაქნევინებ: მე კარგი პასუხი მაქვს

[1]) დოსითეოს ნეკრესელი რამდენჯერმე იხსენებს გუჯრებში. ეს გუჯარი აქვს დაბეჭდილი დ. ფურცელაძეს, საინტერესო კითხვას შეეხება და ამ ტომ ფრიად საინტერესოა იგი.

შენთვის მოსაწერი ამის თვის მაგრა ამ დროებაში
დია მოუცლელად ვარ, და ჩემაგიერ პასუხის მომ
ცემად კმა არს შენდა, კანონი წმიდათა მოციქულ
თა, ᲨᲘ; ანტიოქისა, ᲬᲚ. და ეფესოისა ᲘᲐ. და იქი
დამ ჰსცნობ ყოველსავე მე არა რა პასუხი გცე ამის
მეტი; მე ეგ მღვდელი დაეით კანონისაებრ ძამათასა
მღვდელობიდამ განმიკვეთია. ახლავე გამოუცხ დე.
რომ ნუღარა სწერავს, და ნუღარაარას იმღვდელ.
მოქმედებს, ვითა ცხვარი განჭრილი სამწყსოსაგან
თვისისა და სხვისაგან მომლები ხელის დასხმისა, ახ
ლავე შეატყობინე რასაც წამს ეს ჩემი წიგნი მოგი
ვიდეს. დაყოვნება არ უნდა ამგვარს მამათ კანონის
წინააღმდგომს საქმესა: დეკემბრის ᲘᲖ. წელსა ᲩᲚᲙᲒ.

კათოლიკოზ ანტონ. [1])

ᲑᲝᲓᲑᲘᲡ. [2]

1777. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი
მოსცეს კახეთის იჯარადარს კურდღელაშვილს და
ვითს. ბოდბეში სამლებრო ხომ შეჭირულია და იმას
თან ხელი არა მაქვს და რომელიც სომეხი საბოდ
ბლოში გაპარობენ, ბოდბელი იმათ ბაჯს არ მაძლევს.
ჩემო ხელმწიფეე შფოთის მოჩდილ კაცი გახლავარ
ბოდბელიც აქ გახლავსთ და მთელი ქიზიყიცა მოი
კითხეთ და ეს ჩუენი საქმე გაარიგეთ ღმერთი გაგი
მარჯვებს რომე კახეთის იჯარადრის კურდღელაშვი
ლსა. ეპისკოპოზის წყევლი დიაღ მეშინიან ივნი
სისს ᲘᲑ (12) ქორონიკონს ᲣᲚ. (ბეჭედი. ერეკლე!)
465+1312=1777 მოწერილი აქვს: მღვდელოვ
უფალო ბოდბელო დავით. მისიეე წმიდესობა ჩუენი
ძმა პატრიარხიც აქ ბძანდება გადმობძანდით და ეს
საქმე და სამართალი გარიგდეს.

---

[1]) დ. ფურცელაძეს შეტდომით ქვს მოწერილი ეს
გუკარი 1785 წ. (იხ. Церк. Гудж. 43)

[2]) ნახ. წინა გუკარი ამაკე კითხეზედ. დ. ფურ.
ცელ ეს არ აქვს დაბეჭდილი.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

რუსის მაზრის სოფლის სამთისის წმ. გიორგის
ეკლესიის მღვდელს კონსტანტინე ეპეფანოვისაგან ჩუენ
მივიღეთ შემდეგი წერილი:

«მ. რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ნე
ბა მოგვეცეთ, რომ თქვენი გაზეთის «მწყემსი»-ს სა
შუალებით გულითადი მადლობა შეეს წიროთ რო
გორც მე ისე ჩემდამო რწმუნებულმა მრეველმა იმ
პირთ, რომელთაც ზემოდ აღნიშნულს შტატის და
ზედ მიწერილს ეკლესიას შემოსწირეს სხვა და სხვა
საეკლესიო ნივთები და მასთან უმორჩილესად
გთხოვთ დაგვიბეჭდოთ გაზეთშიე ამ შემწირველ პირ.
თა სია, რომელსაც ამასთანავე ვგზავნი.

ᲐᲮᲜᲣᲠᲛᲐ კონსტანტინე ᲩᲙᲕᲘᲫᲔ შემოსწირა ზედ.
მიწერილს მიძინების ეკლესიას ვერცხლის ბარძიმ-ფეძ
ხუმი თავის მოწყობილობით, ღირებული 100 მანეთად;
გლეხმა არჩილ თ. კასეთელიძემ შტატის ეკლესიას შე
მოსწირა ორი ბირადი, ღირებული 30 მან.; გრიგოლ
Თ. მუსერიძემ — 3 საეკლესიო წიგნები და სახელდობ:
1 კურთხევანი და 2 ლოტვანი, ღირებულნი 6 მან.;
ალადიმირ Ი. კობახიძემ — 2 საწიგნე, 1 სტოლი, ღირე.
ბულნი 30 მ.; როსტომ Ნ. კასეთელიძემ — სპილენძის
ქმბაზი, ღირებული 11 მანეთად.

* *
*

«ᲙᲐᲕᲙᲐᲡᲘᲐᲨᲘ მართლ-მადიდებელ სარწმუნოების
აღმადგინებელ საზოგადოებას, როგორც სჩანს ამ
საზოგადოების 1889 წლის ანგარიშიდამ, შემოსვ.
ლია სხვა და სხვა წყაროებგან 1889 წელში 118,342 მ.
ამავე წელში გასავალი ჰქონებია საზოგადოებას
118,342 მ. ხარჯს გარდა საზოგადოების კასაში 1
იანვარს 1890 წელსა დარჩენილა ნაღდი ფული
24,539 მ. 63¾ კ.

ამ საზოგადოებას ამ საანგარიშო წელში რუსე.
თის იმპერიის ეკლესიებიდგან შემოსელია ყულაბე.
ბით შეკრებილი ფული კავკასიაში მართლ-მადიდებე.
ლი სარწმუნოების აღდგინებისათვის 20,132 მან.
77¼ კაპ.

* *
*

ბაენთის მონასტრის გალავანში ამ თვის 19-ს, ცეცხლი წაეკიდა თივას, რომელიც ინახებოდა დავით ალმაშენელის ნიშის გვერდზე მიდგმულ ეთი პატარა შენობის ჩარდახში, რომლის სახურავი უერთდება ამ ზემოხსენებული ნიშის სახურავს. ცეცხლისაგან დაზარალებულა ამ შენობის სახურავის გადასაკიდებელი ხეები. ცეცხლი თავისით გამქრალა თივის დაწვის შემდეგ, რადგან მთელი შენობა ქვით კირისაა.

ტყუილია გაზეთებისაგან გაზვიადებული ხმები, ვითომ დავით ალმაშენებელის ნიშს რაიმე მოწეოდეს. მასში არც კედლებს, არც კედლის მხატვრობას, რომელიც სრულებით არასოდეს არ ყოფილა და არც დერბენტის რკინის კარებს არასფერი ვნება არ მისცემია. ვისაც ეს ნიში ურახავს, ის დარწმუნდება, რომ მასში ცეცხლის მოსაკიდებელი არა არის რა.

* * *

ტყუილია გაზეთს «Нов. Обоз.»-ში დაბეჭდილი ამბავი, ვითომ მებუკე გარდაცვლილიყოს. მებუკე ჯერ ცოცხალია და არც ჰფიქრობს სიკვდილს, რადგან ზოგიერთ პირებთან ანგარიში ჰქონებია გასასწორებელი...

* * *

წმ. ანნის მესამე ხარისხის ორდენით უმაღლესად დაჯილდოებულ იქნა იმერეთის ეპარქიის ქუთაისის საპატიმროს იოანე ნათლის-მცემლის ეკკლესიის ბლაღოჩინი მღვდელი ოქროპირ კაჭახიძე ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის სამმართველოში თორმეტი წლის წევრის თანამდებობაზე სამსახურისათვის.

* * *

1890 წლიდგან დანიშნათ 35 წლის სამსახურისათვის პენსია ას-ოცდა ათი მანეთი ქუეყნიერ ღვთის-მშობლის შტატგარეთ მღვდელს დავით ბახაძეს; ჩარუქის სამრეველოის შტატგარეთ მღვდელს თადეოზ გაბიჩვაძეს; კულაშის შელოურის მთავარანგელოსის ეკკლესიის შტატგარეთ მღვდელს — იოანე კანდელაკს; გეთსამანიის სამრეველოის მღვდელი დავით ციცქიშვილის მეულლეს ქეთევანს დანიშნა 65 მ. ობჩინის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვდლის დიმიტრი ჩარკვიანის ქვრივს ანნას — 65 მ; წირქვალის სამრეველოის მღვდლის პავლე ქველაძის ქვრივს სალომეს 55 მანეთი.

* * *

დავით ალმაშენებელის საძღოტველის ბანსაბ ლებლად და წმ. მოწამეთა დავით და კონსტანტინეს ეკუბოს მოსაბაბლად ჩვენ მივიღეთ ქუთაისის მთავარანგელოზის საკრებულო ტაძრის წინამძღვრის პატიეცემული დეკანოზის გიგაურიოვისაგან 14 მ. და 59 კ.

* * *

სოფელ ზეგნიდამ გვწერენ:

„სულიერმა მწყემსმა, თუ მოინდომა, ბევრი რამ კეთილი საქმის გაკეთება შეუძლია თავის საძრეველოში. ჩვენს სოფელში ამ სამის წლის წინად არ არსებობდა სამრეველო სკოლა, სადაც ყმაწვილებს შესძლებოდათ წერა-კითხვის შესწავლა. 1888 წელში ჩვენი სულიერი მწყემსის მ. ი. გორგოძის მეცადინეობით და მრევლის დახმარებით აღშენდა საძრეველო სკოლისათვის ორ-სართულიანი სახლი ქვედა ზეგნის ეკკლესიაზედ. იმ დღიდგან ამ სკოლაში სწავლა არის და მოწაფეებიც ყოველთვის ბლომად დაიარებიან. ესევე სულიერი მამა დიდი ხანია სცდილობდა, რომ ამ გვარივე სკოლა გაეხსნა ზემო ზეგანის ეკკლესიაზე და ამ თვეებში კიდეც შეუდგა მრევლის დახმარებით სკოლისათვის სამთვალიანი სახლის შენებას. რადგან ზემო ზეგანის სამრეველო ეკკლესია ძალიან დაძველებულია, მ. გორგოძე სცდილობს, რომ ეს ეკკლესია მთლად გადააკეთოს. ამისათვის ის მიიქცა ადგილობით ბლაღოჩინისადმი თხოვნით, რომ ამ უკანასკნელმა იშუამდგომლოს, სადაც ჯერ არს, რათა ამ ეკკლესიისათვის უფასოდ მისცეს მრევლს ხის მასალა ბ. ღვდათის სახელმწიფო ტყეებიდგან. აგვე სულიერი მწყემსის შთაგონებით ზედა ზეგანის ეკკლესიას შესწირეს სხვა და სხვა საეკკლესიო ნივთები შემდეგმა პირებმა: მეორე გილდის ეპარქია მაესგორგოძემ ორი ბაირახი და 1 ნობი, ტრაპეზის წიდასაფენი, ღირებულნი 47 მ.; თუთა შთიბრის შვილის ქალმა—ერთი დიდი სახარება, ვერცხლით მოჭედილი და ერთი ემბაზი, ღირ. 53 მ.; გარდაცვალებულის თეოდორე კვირაკაშვილის მეულლემ მაია მჭედლიძის ასულმა—კანდელი, ღირ. 40 მ.; ივანე გორგოძემ—2 დიდი შანდალი და 1 პატარა საილენძია თუნგი ღ—ნი 42 მ.; მიხეილ დოგრაშვილის მეულლემ რუსუდან მინაძის ასულმა—ერთი დიდი ჯვარი, ტრაპეზზედ დასადები, ღირ. 16 მ.; მარკოზ დოგრაშვილის მეულლემ სოფიომ—2 დიდი ხატი მაცხოვრისა და ღვთის-მშობლისა, ღირ. 10 მ.; ტრიფონ გ. დოგრაშვილმა და მურმაკან ლეპარიშვილმა—სტოლი და ჭაფი, ღირ. 10 მ.; ბესო დოგრაშვილის მეულლემ ნინომ—ტრაპეზზედ დასადგმელი სანაწილე და 1 საცეცხლურა, ღირ. 23 მ.; დიმიტრი დოგრაშვილის მეულლემ — გვარგვინები, ღირ. 4 მ.; ბერიგ დოგრაშვილის მეულლემ მარინამ და ტარიელ დოგრაშვილის მეულლემ—ერთი ტატუკი თავის თევშით, ღირ. 5 მ.; ამბავო დოგრაშვილმა ძაკოვრის ხატი, ღირებული 2 მანეთად.

როგორც ეს შემწირველნი პირნი, ისე სულიერი მამა ი. გორგოძე მადლობის ღირსნი არიან ამ კეთილი და ღვთის სასიამოვნო საქმისათვის».

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილ-ზნეობაზედ.

სიტყვა,

თქმული უფლად სამღვდელო გაბრიელისაგან 8 სექტემბერს გელათის სობორში.

> რა მივაგო უფალსა ყოვლისათვის, რომელი მომაგო მე მან. (ფსალ. 115)

შნებლიედ მომივიდა მე გულში, ძმანო მართლმადიდებელნო ქრისტიანენო, ეს სიტყვა დავით წინასწარმეტყველისა და მეფისა. იგი იყო უბრალო დაბალი კაცის შვილი, სიყმაწვილეში მწყსიდა ცხოვართა მამისა მისისათა; გარნა ღმერთმან იგი აღამაღლა და დააჯდინა სამეფოსა ტახტსა ზედა. მეც მმართებს დღეს განვიმეორო სიღრმისაგან გულისა ზემო მოყვანილი სიტყვები! მეც ვიყავი ერთა უბრალო მდაბალი კაცის შვილი და მეც აღმიყვანა დიდსა ამას და საპატიო ხარისხსაზედა ღმერთმან. დავით—წინასწარმეტყველი ღირსი იყო ამაღლებისა; მე კი ვარ ერთი უღირსი და ცოდვილი კაცი, როგორ დავიჯერებდი მე 25-ის წლის წინედ, როდესაც მე უღირსმა პირველი საღმრთო ლიტურღია გადვიხადე ამ ეკკლესიაში, როგორ მოვიფიქრებდი, რომ დღესაც შემდგომად 25-ის წლისა ვეღირსებოდი ამ დიდებულ ტაძარში წირვასა! რა მივაგო უფალსა ყოვლისათვის, რომელი მომაგო მე? «სასმელი ცხოვრებისა მივიღო და სახელსა სახლსა უფლისასა ვხადო», ესრეთ განაგრძობს დავით წინასწარმეტყველი სიტყვათა მისთა. სასმელი ცხოვრებისა ე. ი. საღმრთო ზიარება მეც უღირსმა მივიღე დღეს წმიდასა საკურთხეველსა ამასა შინა. მაგრამ ესეც ხომ ღვთის მოწყალება და კეთილის ყოფა იყო. და ამისათვინაც რა უნდა მივაგო ღმერთსა? «ლოცვანი ჩემნი მივსცნე უფალსა წინაშე ყოვლისა ერისა მისისა», კვალად განაგრძელებს დავით წინასწარმეტყველი ზემო მოყვანილთა სიტყვათა, ე. ი. ღვთის მოწყალებისათვის და კეთილის ყოფისათვის კაცმან უნდა შესწიროს ღმერთს ლოცვა, მადლობა, დიდება წინაშე ყოვლისა ერისა მისისა და აჰა ესერა აწვე ვასრულებ მე ამას, აღვიარებ ახლავე წინაშე ყოვლისა ერისა, აქა შეკრებულისა, აღვიარებ ხმა მაღალთა ლოცვით, რომ მან მომაგო მე ურიცხვი მოწყალება და მსურს ყოვლითა გულითა, რომ გადუხადო მას, მაგრამ არ ვიცი რითა და ვევედრები მანვე მასწავლოს, შემაგონოს და მომცეს ღონე, რომ ვემსახურო მას, აღვასრულო მისი ნება.

გარნა ვგონებ, ძმანო ჩემნო ქრისტიანენო, ერთნაირად და ერთ ზომით ის იქმნება მადლობის გადახდა ღვთის წინაშე ჩემგან, თუ ვეცდები თქვენს სულიერს სწავლას და ღარიგებას, თუ შეწევნითა ღვთისათა გავამაგრებ თქვენ სულში ღვთის სიყვარულს და მისი სჯულის ერთგულებას. ამისთვის ახლავე შეუდგები ამ საღმრთო საქმეს და წინა დაგიდებ დღეს თქვენ მცირეს სწავლას ორ საჭირო საგანზე.

ვევედრები ღმერთსა, არა უსარგებლოდ დარჩეს თქვენთვის ეს ჩემი უნდო სიტყვა.

პირველსა ზედა საგანისა დღევანდელისა ჩემი თქვენდამი სიტყვისა უწინაც იყო თქვენ წინაშე უბნობა, მაგრამ ის ეგოდენ საჭიროა და დიდი, რომ ახლაც მსურს იმაზე გითხრა სიტყვა, მით უმეტესად, რომელ იმ საგანზე დიდი ხანი არ არის იყო საკუთარი განკარგულება ვითარცა უმაღლესის სასულიერო და სახოროციელო მთავრობისაგან. რომელია ეს საგანი? სწავლა-განათლება სულიერი. ცოდნა საღმრთო სჯულისა; ორთავე მთავრობათა სახორციელო და სასულიეროს სურსთ და მოითხოვენ ჩვენგან, რომ ყოველმა ქრისტიანე კაცმა ვითარცა მაღალი წოდებისამ ეგრეთვე მდაბალისამ შეისწავლონ, იცნონ მათი სჯული, სიყრმითგანვე მიეჩვიონ ეკკლესიას, ესმოდესთ ჭაჳრი მნიშვნელობა ყოვლისა, რაც ეკკლესიაში სრულდება, მიეჩვიონ წირვა-ლოცვის მოსმენას, მიიღონ მონაწილეობა წირვა ლოცვაში; ერთი სიტყვით რაოდენიც შესაძლებელია, შეიქნენ ნამდვილნი ქრისტიანენი, და არა სახელით მარტო. დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენ თვითონ გრძნობთ, რამდენად საჭიროა და სასარგებლო თქვენი შვილებისათვის ამისთანა სწავლა. დრო არის გაეღვიძოთ, ძმანო ქრისტიანენო. დრო არის გამოვიდეთ ბნელისაგან და შევიდეთ სინათლეში. დიდი უმეცრება სუფევს სოფ-

ლებში შესახებ საღმრთო სჯულის სწავლისა და დიდი ვნება შეუძლია ამ უმეცრებას და დიდ ზარალს გაძლევს თქვენ. რაოდენი ამაო ჰაზრი და რწმუნება სუფევს სოფლებში, რომელიც სულიერად და ნივთიერადაც ზარალში ჩაგაგდებენ თქვენ. ყოველ ეკლესიასთან უნდა იყოს პატარა მაინც სასწავლებელი, რომელშიაც თქვენი შვილები უნდა სწავლობდენ ლოცვებს, პირჯვრის წერას, წერა-კითხვას, ეკლესიაში სიარულს და ამ სახით ემზადებოდენ, რომ მათი სიცოცხლე ქრისტიანულად გაატარონ.

ახლა გადვიდეთ მეორე საგანზე. იმაზედაც საჭიროა თქვენთან მოლაპარაკება, რადგანაც უცოდინარობისა გამო იმ საგნის მნიშვნელობისა მრავალ ცოდვაში ვარდებიან მლოცველები. არის ერთი ძველი საეკკლესიო ჩვეულება, რომელიც აქამომდე წმიდად და ჯეროვანად სრულდებოდა და ახლა კი გაფარშივდა და გაფუჭდა დასაღუპავი სიხარბისა და ანგარებისა გამო ზოგიერთთა მოვაჭრეთა. ეს არის საეკკლესიო სანთლის კეთება და ანთება წინაშე ხატთა, რადგანაც მორწმუნე კაცის გულს აქვს ყოველთვის გულში დიდი სურვილი მიართვას ღმერთს შესაწირავი თავის ნაყოფისაგან და მით გამოიჩინოს სიყვარული და ერთგულება, ამისთვის წმიდათა მამათა, სულის წმიდისაგან განათლებულთა, დააწესეს შეწირვა ღვთისადმი წმინდა სანთლისა. ეს წმინდა სანთელი კეთდება ისეთი მასალისაგან, რომელიც არის უმშვენიერესი ყოველთა ღვთის ქმნილებათა შორის ე. ი. სხვა და სხვა მშვენიერ ყვავილებთაგან. ფუტკარი, რომელიც აკეთებს თაფლს. სულიერი არის ყოველთა ცხოველთა შორის უფრო წმინდა და სუფთა და ნაზი, ის არაოდეს არ მიეკარება არასფერს მყრალს და უწმინდურს, არამედ დაჯდება მხოლოდ უმშვენიერეს და კეთილ სუნელოვანს ყვავილებზე და იქიდგან ამოკრეფს მშვენიერს მასალას და აკეთებს თაფლს, რომელიც არის უტკბილესი ყოველთა სანოვაგეთა. ხოლო თაფლიდგან წარმოსდგება წმ. სანთელი.

აი რა მშვენიერი მასალიდგან და ცხოველიდგან კეთდება წმინდა სანთელი და ამისთანა წმინდა და მშვენიერ მასალიდგან შემდგარს სანთელს ძლვნად მივართმევთ ღმერთს. როდესაც შენ სანთელს აანთებ წინაშე ხატისა, იმას დიდი საიდუმლო მნიშვნელობა აქვს. ანთებული სანთლით შენ გამოსთქვამ წინაშე ღვთისა, იმ მშვენიერსა აზრსა, რომ შენი გულიც ისე ანთებულია ღვთის ერთგულებით და სიყვარულითა და კიდეც ევედრები ღმერთსა, რომ შენი გულიც ისე გაათბოს და გაანათოს მისითა მადლითა. ახლა წარმოიდგინე შენა, რას ჩადიან მრავალნი მოკლებულნი სინიდისსა ვაჭარნი, ურიანი და მათნი მსგავსნი ქრისტიანენიცა? ნაცვლად თაფლის სანთლისა მოგყიდიან შენ უწმინდური მყრალი მასალისაგან გაკეთებულს სანთელს. რომ შეხედავ, თეთრი არის და ვერ გაარჩევ თაფლის სანთლისაგან, მაგრამ რომ აანთებ, მყრალი კვამლი ამოდის მისგან, იაფი არისო და შენ მისთვის ყიდულობ და მიართმევ ღმერთს ყალბ—ცუდს ძღვენს, კვამლი იქიდგან ამოსული აფუჭებს ხატებს, ჰაერს, კედლებს, შესამოსლებს. ნაცვლად მადლისა ჩავარდები ცოდვაში.

ნუ იქმნებით, ძმანო, რეგვენნი საღმრთო სამსახურში, ყოველი ღვთის პატივის-ცემა აღასრულე გულითა წრფელითა, წმინდითა, და არა ბრუნდეთ. ამინ.

საეჭვო კითხვების განმარტება.

ბლაღოჩინის მ. ნ. ფრუიძისაგან ჩვენ მივიღეთ შემდეგი წერილი:

«ჩემი საბლაღოჩინოის ორი მღვდელი სახლობს მეორე საბლაღოჩინოშიდ; ეს მღვდლები თავიანთი ცოლ-შვილით იწერებიან ჩემდამო რწმუნებული ეკკლესიების საბუთებში. იმ სოფელში, სადაც ეს მღვდლები სცხოვრებენ, არის მღვდლად ბლაღოჩინი მეორე საბლაღოჩინო მაზრისა, რომელ მაზრასაც ეკუთვნის ეს სოფელი. ამ ხსენებული ბლაღოჩინის ეკკლესიაზე მხოლოდ წირვა-ლოცვის მოსასმენად დაიარებიან ჩემი საბლაღოჩინოის ზემოდ მოხსენებული იმ ორი მღვდლის ცოლ-შვილი. ეხლა გთხოვთ განმარტოთ შემდეგი კითხვა:

ამ ჩემი საბლაღოჩინო მაზრის ორი მღვდლის შვილების ჯვარის წერა რომელ ბლაღოჩინს გვეკუთვნის, რადგან მღვდლის შვილებს კანონით ადგილობითი ბლაღოჩინმა ან მოძღვართ-მოძღვარმა უნდა დასწეროს ჯვარი».

რასაკვირველია, იმ ბლაღოჩინს ეკუთვნის გვირგვინის კურთხევა, ვის საბლაღოჩინო მაზრასაც ეკუთვნიან მღვდლის შვილები და არა იმას, რომელ საბლაღოჩინო მაზრაშიაც აქვსთ მათ ადგილ-მამული და სახლ-კარობა.

ჩვენ მივიღეთ ერთი პატივცემული მეგრელისაგან შემდეგი წერილი გაზეთში დასაბეჭდათ და ამ წერილში მოხსენებული საეჭვო კითხვების განსამარტებლად.

„ოთხმოცი წლის მოხუცებული ბიძა ჩემი გახდა ავად ამ წლის სექტემბრის თთვისას, რომელ რიცხვში კარგად არ მახსოვს გსთხოვე ადგილობითი მღვდელს და აზიარა, შემდეგ გახდა კიდევ ავად 18-ტს ნოემბერს, ვსთხოვე მღვდელს ზიარება, ნაგრამ მღვდელმა მითხრა, ახალი ნაზიარები არის და არ ეკუთვნისო. ავადმყოფი თვითონ არ თხოულობდა ზიარებას, მაგრამ ჩვენ, ჩვეულებისა მებრ, კიდევ მივეცით მღვდელს ცნობა ხელმეორედ, მაგრამ არ მოგრძახდა და სთქვა: ოქტომბრის თთვის 12-ს გაზიარეო, ჯერ სრულიად კიდევ არ არის 40 დღეო და არ ეკუთვნისო.

ავადმყოფი მეორე დღეს გარდაიცვალა. მღვდელი ამბობს ორმოცი დღის მეტი არ არისო და ჩემი ანგარიშით 60 დღეც უნდა იყოს. გთხოვთ, მ. რედაქტორო, განმიმარტოთ, თუ რამ-ენ დღეს ეყოფა კაცს ზიარება.

ამასთანავე მოგახსენებთ, რომ წარსულს დიდმარხვის ვნების კვირაში კიდევ იყო ნაზიარები ეკლესიაში ადგილობითი მღვდლისაგ ნ".

თუ თვითონ ავად-მყოფი არ თხოულობს ზიარებასს, თუ თვით მას არ აქვს სურვილი ზიარებისა, მაშინ იმისთვის ზიარება უქმი არის. მომაკვდავს თვითონ უნდა სურდეს ზიარება. თუ სნეულს გრძნობა აღარ აქვს, მაშინ სულ არ შეიძლება ამისთანა ავად-მყოფის ზიარება. თუ სნეული სარწმენოებით და სასოებით ითხოვს ზიარებასს, მაშინ ასეთ სნეულს ერთი კვირის შემდეგაც შეუძლია აღსარება სთქვას და ეზიაროს და არც ერთი მღვდელი მას უარს არ ეტყვის.

„1839 წელში, განაგრძობს იგივე, მე ვითხოვე ქალი ჯვარ დაუწერელად. 1890 წელში ივნვრის თთვეში ჩემს ქალს დაებადა ვაჟი შვილი ჩემგან. ამა წელში ოქტომბრის თთვეში მე ჯვარი ღავწერე და იმავე დღეს ბავშვიც მოვანათვლიე ზემოხსენებულ ჩვენ მღვდელს. შემდეგ მღვდელმა მითხრა: ახლად დაბადებული უკანონო შვილად უნდა ჩაიწეროს საბუთებშიო. ეს ფრიად საწყენად დამრჩა.

გთხოვთ განმიმარტოთ, შეიძლება თუ არა დაიწეროს კანონიერ შვილად ეს ბავშვი, რადგან მე მსურველი ვარ.

მე დალოცვილო, თქვენ ეხლა იქნება აზნაურების სიაშიაც ისურვოთ ამ ბავშვის ჩაწერა, მაგრამ ვინ აღგისრულებსთ ამ თხოვნას!.. თუ კანონიერ შვილად გინდოდათ დაწერილიყო ეგ ბავშვი, ჯერედ გვ რგვინს ვიკურთხებდით და მერე შვილიერობას შეუდგებოდით. თქვენ კი უკუღმა დაგიწყიათ საქმე და უკუღმა რთად დაიწერება, რასაკვირველია. აქ მღვდელი დამნაშავე არ არის. კარგია კიდევ, რომ საქმე არ შეგდგომიათ, თორემ მოხასტერშიაც გაგზავნიდენ მოსანანებლად და დაგსჯიდენ. თქვენ წაგიკითხავსთ რაღაცა ადრე დაბადებული ბავშვების კანონიერად ჩაწერის შესახებ, მაგრ მ კარგად ვერ გამოგიტანნიათ წაკითხულის აზრი. აი საქმე რაშია: ვსთქვათ, ვინმემ გვირგვინი იკურთხა იანვრის თთვის 30 რიცხვს, ამ დედოფალს დაებადა ქ ლი ან ვაჟი ამავე წ. თებერვლის 28-ს, თუ გინდ მარტში. ეს ადრე დაბადებული ბავშვი ქმარს შეუძლია კანონიერ შვილად დაიწეროს და მღვდელს არა აქვს უფლება უკანონოდ ჩასწეროს ასე ადრე დაბადებული და არა ისინი, ვინც ქორწინებამდისინ დაჭბადებია ცოლ-ქმარს.

რედაქციის პასუხი.

ილ. ფ—ძეს. თქვენი ლექსი არ იბეჭდება. კარგად რომ დააკვირდეთ, თვითონაც მიხვდებით, რომ კარგი მიბაძვა არ არის.

მღვ. ა. არდი—ს. ზოგიერთებს თავის თავი ყველაზე მცოდნეთ მიაჩნიათ, მაგრამ ხშირად ასეთნი პირნი ძლიერ მოტუუებულნი არიან. სცდებით, როცა ამბობთ, რომ თითქო ერთ დღეს ერთსა და იმავე ეკლესიაში ორი გვირგვინის კურთხევა არ შეიძლებოდეს, ისე როგორც ერთ ეკლესიაში ორჯერ არ იწირება. თქვენ ემდურით სემინარიელ მღვდელს, რომელიც არ დათანხმებულა თქვენს აზრზედ, მაგრამ ვგრ ამჩნევთ, რომ სემინარიელი ამ შემთხვევაში მართალია და თქვენ კი ძ ლიერ სტეუეთ. არასოდეს «მწყემს»-ს არ გამოუთქვამს ის აზრი, რომ ერთ დღეს ერთსა და იმავე ეკლესიაში ორი გვირგვინის კურთხევის შესრულება არ შეიძლებაო. ყველა გამოგზავნილ კორრესპონდენციებს დიდის სიამოვნებით დავბეჭდავთ, თუ დაბეჭდვის ღირსია, მაგრამ, სამწუხაროდ, ხშირად ავტორებისაგან მოწონებული სტატიები ეურნალ-გაზეთისათვის კაპიეკათ არ ღირან და ეს არის მიზეზი, რომ არ იბეჭდებიან და არა სხვა, რომელსაც თქვენ ფიქრობთ.

შინაარსი: «სასუფეველნი მახარებელი საქმისა». — სწავლა-განათლების საქმე რაჭის მაზრაში. — მღვდლის საიდუმლო. — ახალ მოძღვარს (ლექსი). — ხარება (ლექსი). — საისტორიო მასალა. — ახალი ამბები და შენიშვნები. — სტუკა, თქმული იმერეთის კეპისკოპოსის გაბრიელისაგან. — საეკლო კითხვების განმარტება. — რედაქციის პასუხი.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. დამბაძიძე. *Дозволено цензурою. Кутаисъ, 30 Марта 1891 г.*
Типографія редакціи (П. Д. Гамбашидзе) Въ Кутаисѣ, помѣщ. въ домѣ бр. Хананових на Нѣмецкой ул.